

Delft

Delft ligt samen met haar gouden zusters, Leiden en Gouda, diep in de polders van Zuid-Holland. Zij is als het ware de 'hoofdstad' van de jonge Republiek der Zeven Provinciën. De 'Vader des Vaderlands',

Willem de Zwijger, trok zich hier in het begin van de Tachtigjarige Oorlog terug achter de beschermende rivieren. In het Sint-Agatha klooster maakte hij zijn residentie, het Prinsenhof. In 1584 werd hij hier vermoord door Balthazar Gerard. De kogelgaten zijn nog te zien in de muren.

Een klein overzicht van deze dramatische geschiedenis :

*Willem de Zwijger werd in dit Prinsenhof vermoord door Balthasar Gerards. De prins verliet het diner dat hij samen genuttigd had met zijn vrouw, zijn dochter en zijn zuster in aanwezigheid van **Rombertus van Uylenburgh**, burgemeester van Leeuwarden. Op de trap naar zijn werkkamer werd Willem vanop korte afstand door Gerards doodgeschoten. De Spanjaarden hadden inmiddels Breda bezet, waar zich in de Grote Kerk de grafkelder van de Nassaus bevond. Prins Willem van Oranje werd daarom begraven in de Nieuwe Kerk in Delft. Alle volgende Oranjes zouden in de toekomst worden bijgezet in de koninklijke grafkelder in Delft.*

Balthasar Gerards (Vuillafans 1557 – Delft 1584)

Geboren in de Franche-Comté in een familie die aanzien had. Zijn vader had een rechtsprekende functie. Hij studeerde rechten in Dole en trad in dienst bij de griffie van het gerechtshof. Hij werd streng katholiek opgevoed en geloofde heilig in de zaak van de katholieke kerk. Willem van Oranje beschouwde hij als een verrader van de katholieke zaak. Toen hij hoorde dat Filips II de prins vogelvrij had verklaard (1580), besloot hij Willem te vermoorden. Hij trachtte in de buurt van Alexander Farnese te komen en hem te overtuigen van zijn plannen. Farnese was weinig onder de indruk, maar liet Balthasar zijn gang gaan. Via allerlei bochtige intriges presenteerde hij zich als een uit Frankrijk gevluchte protestantse edelman aan de omgeving van Oranje en trad in diens dienst. Zo ging hij op die bewuste dinsdag naar het Prinsenhof met de mededeling dat hij stukken had die bestemd waren voor de stadhouder. Na de moord werd hij snel gevangengenomen. Hoe hij werd verhoord, gefolterd en op het schavot terechtgesteld, kan men lezen in de uitgebreide bestaande bibliografie. Legende en fantasie bij bewonderaars en tegenstanders zijn rijkelijk aanwezig. Een jezuïet pleitte ervoor om hem heilig te verklaren. De beloning van 25.000 gouden kronen (vandaag zo'n 3 miljoen euro), door Filips II uitgelooft voor de moord, moest voldaan worden uit de nalatenschap van Willem de Zwijger. Albrecht van Oostenrijk probeerde via de oudste zoon van Willem, Filips Willem van Oranje, begraven in de Sint-Sulpitiuskerk in Diest, om de familie van Gerards te voldoen. Die weigerde het bloedgeld echter ten stelligste.

Rombertus van Uylenburgh (Bergum 1554 – Leeuwarden 1624)

Deze Fries studeerde rechten in Leuven en Heidelberg. Hij werd advocaat in Leeuwarden en bracht het tot burgemeester van Leeuwarden en Fries afgezant in Den Haag. Later werd hij raadsheer aan het Hof van Friesland. De universiteit van Franeker, één van de Friese elf steden, werd in 1585 mede door hem opgericht. Hij was de vader van Saskia, de vrouw van Rembrandt. Toen zij in Amsterdam verbleef bij haar neef Hendrick Uylenburgh, leerde zij Rembrandt kennen terwijl deze als een soort ‘meester-schilder’ in het schildersatelier van Hendrick actief was en de werken van de leerling-schilders verder afwerkte. Door het vroege overlijden van Saskia op haar tweeëndertigste kreeg Rembrandt als erfenis het vruchtgebruik van haar goederen mits hij geen nieuw huwelijk zou aangaan. Die voorwaarde zou het verdere leven van de schilder zwaar beïnvloeden door zijn amoureuze relaties met Geertje Dirckx en Hendrickje Stoffels. Hij zou uiteindelijk failliet gaan. Saskia werd door Rembrandt vele malen geschilderd in ontroerende en intieme portretten.

Er zijn twee prachtige gotische kerken in Delft. De Oude Kerk heeft honderden familiegraven, onder andere deze van Piet Hein, de rechtsgeleerde Hugo de Groot, maarschalk Maarten Tromp en de wetenschapper Anthony Van Leeuwenhoek: grote figuren uit de Gouden Eeuw.

En er is de Nieuwe Kerk die, zoals reeds verteld, sinds 1584 de grafkelder is der Oranje-Nassaus met het praalgraf van Willem van Oranje. Voorheen werd het geslacht begraven in de grafkelder in de Grote Kerk van Breda.

Delft is ook de stad van Johannes Vermeer. Zijn vader was immigrant uit Mechelen, Brabant. Vlak bij de Nieuwe Kerk had hij er zijn schildersatelier. Het tere licht dat breekbare in zijn schilderijen hangt, voelde en rook hij boven de grachten, ‘de delften’, waarvan het water snel verdampte in de warme zon.

En dan zijn er die andere groten in de schilderkunst, Pieter de Hoogh, Jan Steen, Carel Fabritius en zijn beroemd ‘het Puttertje’.

De Verenigde Oostindische Compagnie had in de stad één van de zes kamers. Zij was verbonden met de zee door de Schie via Delfshaven.

Bijzonder is het Delfts Blauw. Men trachtte het dure Chinese porselein te imiteren door het bakken van goede zeeklei. Maar echt porselein werd het niet: immers hiervoor is de grondstof ‘kaoline’ nodig, wat in de Hollandse bodem schittert door haar afwezigheid.

Ook het begijnhof van Delft was vermaard. Johannes Stalpaert van der Wiele richtte in het begin de 17de eeuw als katholieke dichter in dit Begijnhof een befaamd koor op met de ‘klopjes’, de nieuwe naam van de begijnen. Zo schoot de Contrareformatie op in het Protestantse leven van de stad.

Er zijn de dromerige grachten en haar Cameretten, het boterhuis, het vleeshuis, de Waag en het stadhuis.

Een stadje met onuitputtelijke historie, schilderachtige hoekjes, bruggetjes en eilandjes. Een stadje om verliefd op te worden.